PRAMEŇ

MESAČNÍK MICHALOVSKO - KOŠICKEJ PRAVOSLÁVNEJ EPARCHIE

DECEMBER 2009

ČÍSLO 12

ROČNÍK 7

CENA 0,30 € / 9 Sk

Radostné prežitie sviatkov Christovho Narodenia, v hojnej milosti a požehnaní novonarodeného betlehemského Dieťaťa Isusa, všetkým čitateľom PRAMEŇA praje vladyka JURAJ, arcibiskup michalovsko-košický

Prvé slová Biblie nás učia, že Boh je dobrý a miluje nás. Každý deň Svojho stvoriteľského diela Boh láskyplným pohľadom spočinul na všetkom stvorení a videl, „že je to dobré“.

Keď sa človek skrze hriech odlúčil od Boha, bol vyhnaný z raja. Ale Boh ho neprestal milovať a ponúkol ľuďom slovo nádeje: potomok ženy premôže moc diabla a získa späť cestu k raju. Začína dlhá a strastiplná história ľudstva. Táto história je poznamenávaná prípadmi, kedy sa Boh dáva poznať ľudstvu. Boh uzatvára s ľudstvom zmluvu. Starý zákon vypočítava dlhý rad zmlúv, často porušovaných, ale vždy obnovených. Noemova záchrana pred potopou je prvým článkom v tomto reťazci. Dúha, holubica a olivová vetvička, preto od nepamäti zostávajú symbolmi zmierenia medzi Bohom a človekom, znamením pokoja po búrke.

Počínajúc Abrahámom a patriarchami sú zmluvy uzatvárané podrobnejšie. Rodí sa ľud, židovský národ, vyvolený Boží ľud. Boh ho nazýva Izraelom (Gen 32, 28 – 30). Za Mojžiša Židia prechádzajú slobodnými rokmi učenia na púšti. Zmluva s Bohom sa stáva čoraz silnejšou. Taktiež sa stáva jasnejšou a premieňa sa na manželský zväzok medzi Bohom a Izraelom, Jeho ľudom.

V očakávaní Mesiáša

Židovský ľud je slobodným národom, ktorého jediným kráľom je Sám Boh. Avšak Izrael chce byť ako iné národy - so silným kráľom a ochrancom v čele. Keď nadišiel čas dobývania zasnúbenej zeme, Židia stretli početných a omnoho mocnejších nepriateľov, ktorí sa postavili osamotenému a roztrieštenému izraelskému národu. Tí dúfali, že svoju jednotu posilnia autoritou kráľa. Svojou požiadavkou zemského kráľa však ponížili zmluvu s Bohom, stratili istotu a zabudli na Boží prísľub, že Boh vždy bude stáť v čele vojsk Izraela. Izrael sa tak stal kráľovstvom, ako všetky ostatné, vystavený porážkam. Boh však na nich nezanevrel a potvrdil Židom túto svetskú moc, lebo ako veľkorysý Otec vie, ako zachádzať s chybami Svojho ľudu. Boh teda „využíva“ tieto chyby k prospechu Svojho plánu, ktorý ostáva pevný – spasiť, zachrániť ľudstvo.

Od tejto chvíle nad Izraelom vládne kráľ, ktorý je vybraný prorokom Samuelom. Bol vybraný Šaul. Avšak, tento prvý vládca sa ukazuje tyranom, ktorý je hnaný túžbou po moci. Boh vedel, že tento vojvodca zotročí svoj ľud, ale nezúfa nad týmto ďalším nezdarom ľudskej svojvôle. Posiela Samuela, aby našiel iného kráľa. Tento nový kráľ, Dávid, bude zároveň kráľom i prorokom. Duch Boží spočíva na Dávidovi skrze pomazanie olejom. Týmto pomazaním sa Dávid stal kráľom a prorokom, obrazom Mesiáša. Slovo Mesiáš znamená v hebrejčine „pomazaný Duchom“, grécky Christos.

Dávid neprijíma voľbu za kráľa pre seba, ani nevyžaduje zvláštne osobné honory. Prorokuje, že Mesiáš, ktorý príde po ňom, je väčší než on. Vie, že jeho rod nikdy nezanikne, práve kvôli tomuto potomkovi, ktorý nastolí pokoj na zemi a bude vládnuť na veky. Skláňa sa pred Synom, ktorý má prísť a nazýva ho „Pánom“. Dávid vie, že z jeho krvi, z jeho rodu, sa narodí muž božského pôvodu. Zrazu sa zmluva s Bohom stáva určitou a konkrétnou – je to očakávanie Mesiáša, a týmto Mesiášom je konkrétna osoba.

Táto nádej je predávaná z pokolenia na pokolenie, proroci ohlasovali jeho príchod a postupne popisovali jeho obraz. – Micheáš nás učí, že sa Mesiáš narodí v Betleheme, tak ako Jeho predok, kráľ Dávid. – Daniel opisuje kráľovstvá, ktoré vznikajú, a ktoré sa vzájomne ničia, ale vláda Mesiášova potrvá naveky. – Izaiáš nám dáva znamenie, víziu, pre ľudský rozum úplne nepochopiteľnú: „Panna počne a porodí syna“ (Iz 7, 14*)., na ďalšom mieste opisuje Mesiáša ako „Vládcu pokoja“ a „silného Boha“ (Iz 9, 6-7). Izaiáš vie, že na tomto „služobníkovi“, čiže Mesiášovi, spočinie Duch Svätý: „Duch Boží spočíva na mne, pretože ma Hospodin pomazal. Poslal ma, aby som priniesol radostnú zvesť všetkým ubiedeným“.

Ako by sme v týchto proroctvách nespoznali muža z Galileji? Deväť storočí po Dávidovej smrti prijíma Mária z Nazareta zvestovanie archanjela Gabriela o tom, že porodí syna, Syna Dávidovho, ktorý bude počatý z Ducha Svätého a bude Synom Najvyššieho. Mária, tak ako všetci Židia, pozná Sv. Písmo a v slovách archanjela spoznáva proroctvá, týkajúce sa Mesiáša. Nádej Izraela nie je mŕtva, ale žije v nej, v Márii. Svojim „ÁNO“ prijíma Mária pre dobro celého ľudstva Boha, Ktorý sa stáva človekom.

Štyridsať dní pred sviatkami Narodenia Isusa Christa začína prípravné obdobie tohto sviatku. Tak, ako čakal Izrael, ako čakala Mária, tak čakáme aj my, ktorí tvoríme Cirkev, čakáme na príchod Mesiáša.

Počas tohto obdobia sledujeme krok za krokom jednotlivé body zmluvy s Bohom. Naslúchame prorokom a prijímame ich prísľuby. Spolu s Micheášom hľadáme Mesiáša v Betleheme a spolu s mágmi Ho nachádzame v jaskyni. S Izaiášom rozjímame o Panne, ktorá porodila Emmanuela, čo znamená „S nami Boh“. Potom, idúc od mystéria k mystériu, opúšťame Betlehem a ideme k Jordánu, aby sme videli očami sv. Jána Krstiteľa Ducha Svätého v podobe holubice spočinúť na Isusovi.

Hospodinov krst je úzko prepojený s Jeho narodením. Obom udalostiam predchádza prípravné obdobie a svedectvá prorokov. V prvotnej Cirkvi sa obe tieto sviatky slávili spoločne v jeden deň. Práve pri Svojom krste sa Mesiáš plne zjavil svetu. Skrze Christa a Ducha Svätého, Ktorý sa tu zjavil, Boh prebýva na zemi. Otec taktiež potvrdzuje prítomnosť Božím hlasom prichádzajúcom z neba: „Toto je môj milovaný Syn“ (Mt 3, 17). Teraz sa môžeme už skutočne pokloniť Najsvätejšej Trojici a v plnej pravde vyznávať: „S nami je Boh!“

Z českého prekladu „The Incarnate God“ Miroslava Kudlu,
Hlas Pravoslaví 2000/9
pripravil jerej Dušan N. Tomko

Boli kedysi Vianoce radostnejšie?

„Zvestujem vám veľkú radosť, lebo narodil sa vám dnes, v meste Dávidovom Spasiteľ, Ktorý je Christos Hospodin“ (Lk 2, 10 – 11).

Na tomto radostnom posolstve je veľmi zaujímavé to, že ho nedostal žiaden vládca, kráľ, alebo predstavený mesta, ale jednoduchí betlehemskí pastieri, ktorí boli považovaní za podriadených, menejcenných.

„Boh sa pyšným protiví, poníženým však dáva Svoju milosť“. A tu je ešte jedna zaujímavosť, že toto posolstvo vyvolalo, práve u týchto prostých ľudí, takú nevídanú radosť a nadšenie.

Každý vie, že vianočné sviatky sú sviatkami radosti. Ale, sú ozaj pre všetkých radostné?

Práve zvláštne prijatie Isusa Christa medzi ľuďmi nám naznačuje, že tu nie je čosi v poriadku. Keď čítame Evanjelium, vidíme paradox - zatiaľ, čo na jednej strane je radosť, na strane druhej, bieda a smútok. Tí, ktorí žili v radosti, vôbec sa nevedeli z tejto zvláštnej, tajomnej udalosti Christovho narodenia v Betleheme radovať, ale tí, čo žili v biede a smútku, tí skrze toto posolstvo prežili skutočnú radosť. Táto minulosť má, čo povedať aj našej prítomnosti. Lebo prežiť a precítiť radosť Vianoc sa nedá len vo vonkajších symbolikách, ale hlavne v jasnom a kladnom vzťahu k Tomu, Ktorý sa narodil v Betleheme a to dokáže iba čisté a neskazené srdce.

Môžeme teda smelo povedať, že Vianoce – sviatky Narodenia Isusa Christa, boli kedysi o toľko radostnejšie, o koľko boli čistejšie ľudské srdcia a svedomia, a hoci by boli aj znečistené, ale v tajine spovede sa znovu očistili, aby mohli, čo najviac pocítiť radosť Vianoc.

Bratia a sestry, nájdime si v tomto predvianočnom čase chvíľku, zamyslime sa nad sebou a uvedomme si fakt, že tohtoročné vianočné sviatky môžu byť aj pre nás o toľko radostnejšie, o koľko budú naše srdcia a svedomie čistejšie.

mitr. prot. ThDr. Štefan Horkaj

K sviatku sv. Nikolaja, Myrlikijského divotvorcu

Tak ako každý rok, aj v tomto roku sa naše chrámy, v deň decembrového sviatku sv. Nikolaja, naplnia veriacim ľudom. Prídu aj starí, aj mladí. Navyše, tento rok ho budeme oslavovať cez víkend. A to nás privádza k presvedčeniu, že slávnostných bohoslužieb sa v tento deň zúčastníme v oveľa hojnejšom počte. Chceme veriť, že ani jedna zbožná duša, ak jej v tom nebudú brániť okolnosti života, nezostane doma, ale príde do Božieho chrámu, aby si v kruhu rodiny veriacich, uctila pamiatku tohto veľkého Božieho uhodníka.

Sv. Nikolaj je veľmi obľúbeným svätcom medzi našimi veriacimi. V každom pravoslávnom chráme už tradične nájdeme na ľavej strane ikonostasu jeho ikonu, z čoho je vidieť, akú veľkú úctu mu vzdávajú pravoslávni kresťania. Azda niet jednej pravoslávnej domácnosti, kde by sa nenašla aspoň malá ikona svätiteľa Nikolaja. Pre svoju štedrosť je tento svätec mimoriadne obľúbený medzi deťmi. S tým súvisí aj náš starý zvyk obdarúvať deti darčekmi a sladkosťami. U starších veriacich zas opätovné stretnutie so sviatkom Nikolaja evokuje spomienky na nezabudnuteľné zážitky z detstva. Všetci sa snažíme v tento deň nejako, aspoň maličkosťou, obdariť svojich blízkych. Dôvod, kvôli ktorému to robíme, je samotný myrlikijský divotvorca Nikolaj, ktorý sa pre svoju štedrosť stal vzorom štedrosti pre všetkých nás.

Náš Božský Spasiteľ nám odkazuje, že máme dávať, a to mieru dobrú, natlačenú, natrasenú a vrchovatú. Lebo, ak to budeme robiť, aj nám dajú. Akou mierou meriame, takou bude namerané aj nám (Lk 6, 38). Pre mnohých už v tomto živote a pre všetkých v živote budúcom, večnom.

Štedrosť teda v živote kresťana má veľmi ďalekosiahly význam. Už v tomto živote nám pomáha odbremeniť sa od „nákladu“, ktorý nás obťažuje, zotročuje a bráni oslobodiť nášho vnútorného človeka, bráni duchovne rásť a nakoniec získať život večný.

Nech na príhovor svätiteľa Nikolaja sú osvietené všetky zákutia našich duší. Nech sa napĺňame dobrom. Nech si zhromažďujeme poklady v nebi, kde ich nezožiera ani hrdza, ani mole (Mt 6, 20). Lebo, kde si nahromadíme poklady, tam nakoniec bude aj naše srdce.

jerej Vitalij Krasij

O posvätenom oleji a jeho pôsobení

ikona s sv. moščami prep. Mojseja Uhrína uložená v Príbytku prep. Mojseja v Zemplíne

Všetkým veriacim sú dobre známe blahodarné účinky oleja, ktorý je používaný pri rôznych tajinách a príležitostiach v Pravoslávnej cirkvi. Je to napríklad sväté myro, ktoré sa používa pri krste a pri prijímaní veriacich do Pravoslávnej cirkvi.

Olej posvätený pri krste sa vlieva do vody, kde prebieha krst, a ktorým je ešte predtým pomazané telo krsteného.

Azda najviac poznajú veriaci olej posväcovaný v chrámoch v predvečer veľkých sviatkov, spolu s chlebom, vínom a pšenicou. Duchovný týmto olejom počas celonočného bdenia pomazáva všetkých prítomných v chráme.

ikonostas kaplnky v Príbytku prep. Mojseja Uhrína v Zemplíne

Ďalším úkonom, kedy sa v chráme slávnostne posväcuje olej, je svätá tajina jeleopomazania. Slúži sa na uzdravenie duše a tela. Okrem spoločného obradu v chrámoch sa vykonáva v ojedinelých prípadoch aj doma, alebo v nemocniciach.

Iným spôsobom je posväcovaný olej pri ostatkoch svätých. Týmto olejom sa môžu pomazávať sami veriaci v chrámoch, alebo doma. Kto používa takýto olej s vierou, bol už neraz svedkom pomoci svätého, pred ostatkami ktorého, bol tento olej posvätený.

S radosťou vás všetkých privítame v príbytku prepodobného Mojseja v Zemplíne, odkiaľ si môžete so sebou, okrem duchovného zážitku, odniesť aj tento posvätený olej, olej posvätený pri sv. ostatkoch prepodobného Mojseja. Vďaka nemu už Boh vykonal mnoho zázrakov.

Po prekonaní rôznych prekážok sa nám podarilo zabezpečiť aj balenie posvätného oleja, preto je možné vziať si ho so sebou domov.

igumen Serafím
z príbytku prep. Mojseja v Zemplíne

Farnosť Choňkovce z historického pohľadu

Pri príležitosti 600. výročia prvej písomnej zmienky

Schematizmus gréckokatolíckeho biskupstva v Užhorode z r. 1825 hovorí, že Choňkovská farnosť je stará *(Parochia antiqua)* a je tu 366 gréckokatolíckych veriacich v Choňkovciach, v Koňuši 315, Priekope 220, Tibave 243, Vojnatine 138. Patrónom chrámu je Illustrissimus ac Rmus D. Sztáray. *(Schematismus Munkacsiensis, Budae 1825)*. Matrika narodených a zomrelých sa tu viedla od r. 1825 a od r. 1832 aj sobášených, a to aj z filiálnych obcí Koňuš, Priekopa, Tibava a Vojnatina. *(Kalesná, Prehľad matrík na Slovensku do zoštátnenia matričnej agendy, Bratislava 1982)*.

Podľa *Notitae politico-geograpfico-statisticae, Budae 1828,* sa uvádza, že Choňkovce majú 42 domov, 394 grécko a rímsko - katolíkov a 25 židov. Táto štatistika uvádza grécko a rímskokatolíkov spolu, aby sa poukázalo na väčší počet katolíkov. V r. 1851 Maďarský geografický slovník uvádza, že je tu 369 gréckokatolíkov, 14 rímskokatolíkov, 3 evanjelici a 25 židov, obec je ruská, na hranici Užskej župy (to znamená, že tu bol východný obrad a žili tu aj Rusíni), je tu farský chrám, potočný mlyn, pekné lesy, pánom je tu gróf Sztáray, Fekete, Príbék. *(Fényes Élek: Magyaroszág geographiai szóltara, Pesten 1851, II. Kötet)*. Zoznam miest na Slovensku z r. 1919 uvádza, že Choňkovce *(Hunkócz, Alsóhunkócz)* majú 133 domov, 665 obyvateľov - národnosti československej 538, rusínskej 73, maďarskej 30, nemeckej 23, inej 1., náboženstvo - 425 gréckokatolíkov, ktorí tu majú svoj farský úrad, 185 rímskokatolíkov, patriacich pod farský úrad Tibava, 1 evanjelik, 3 kalvíni, 51 židov, patriacich k Sobranciam. Notariát a matričný úrad majú v obci. Poštový úrad v Sobranciach (cca 7 km) a četnícku stanicu v obci. Boli tu dokonca až dva mlyny a dve píly na pohon potočnou vodou, ktorá preteká obcou.

ilustračné foto: dedina karpatského typu, pol.19. - zač.20. stor.

Podľa *Schematizmu biskupstva Prešovského z r. 1948* mali Choňkovce 481 gréckokatolíkov. Pri sčítaní ľudu v r. 2001 mali Choňkovce 617 obyvateľov, z toho 269 rímskokatolíkov, 265 gréckokatolíkov, 68 pravoslávnych, 2 evanjelikov, 1 nezistený, 12 bez vyznania. V Tibave sa k Pravoslávnej Cirkvi prihlásilo 11 obyvateľov a v Priekope 14, a to aj napriek tomu, že v Priekope a v Tibave sa už pravoslávne bohoslužby neslúžia od r.1968. *(Štatisticky úrad Slovenskej republiky. Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001. Základné údaje. Náboženské vyznanie obyvateľstva)*.

História nám tvrdí, že tu boli pravoslávni veriaci a to vo väčšej miere ako dnes. Len v susednej dedine, v rímskokatolíckej farnosti Tibava, hovorí *Schematizmus Uhorska 1839-1841*, že na farnosti je 215 katolíkov, 243 gréckokatolíkov, 2 evanjelici, 5 kalvíni a 45 židov. Spolu všetkých veriacich, aj na filiálkach tejto farnosti, je: 2165 katolíkov, ale 8059 gréckokatolíkov, 28 evanjelikov, 1084 kalvínov a 1061 židov. V Tibave sú dodnes na starých domoch na čelných fasádach pravoslávne kríže, lebo v nich bývali pravoslávni veriaci. A len porovnajme počty so súčasnosťou.

V Choňkovciach pôsobil v r. 1922 – 1938 aj duchovný Irenej Kondratovič. Tento duchovný je autorom viacerých kníh, napríklad - *Istorija Podkarpatskej Rusi dľa naroda (1925), Istorija Podkarpatskej Rusi (1930), Gréckokatolícky cirkevný dejepis pre nižšie triedy stredných škôl (1936)* a iných vydaní. Podľa informácií duchovného Andreja Šabaka, rod. z Baškoviec, okr. Sobrance, pôsobiaceho na Floride (z 22. mája 1979), duchovný Irenej Kondratovič prestúpil do Pravoslávnej cirkvi a 28. mája 1949 prečítal proklamáciu o zjednotení uniatov Užhorodského gréckokatolíckeho biskupstva s Pravoslávnou Cirkvou na Černičej Hore, neskôr slúžil v hodnosti protojereja v pravoslávnom katedrálnom chráme v Užhorode.

23. – 24. marca 1939 maďarské vojsko obsadilo časť východoslovenských okresov Sobrance a Snina. Vojenskú akciu ospravedlňovali tým, že obnovujú „historické hranice“ Užskej župy. Choňkovce boli až do oslobodenia v r. 1945 obsadené Maďarmi. Dekrétom regenta Horthyho tu bola zrušená jurisdikcia Srbskej pravoslávnej cirkvi. Administrátom pre maďarských a rusínskych pravoslávnych veriacich bol menovaný ruský emigrant, doktor teológie - Michail Popov. Vláda tiež schválila rozhodnutie o financovaní Pravoslávnej Duchovnej akadémie Debrecínskej univerzity a pravoslávnej Teologickej školy v Budapešti. Tu študoval aj pravoslávny michalovský biskup Cyril (Mučička), ktorý pochádzal z Podkarpatskej Rusi z obce Gorondy, ale pre vojnu túto školu nedokončil.

V Choňkovciach bol gréckokatolíckym kantorom v 19. stor. Jozef Malinič (+1910), ktorý bol spoluautorom knihy *Cerkovnoje prostopínije, Ungvar 1906.*

Po r. 1918 nastal na Zakarpatskej Ukrajine a na východnom Slovensku odliv gréckokatolíkov do Pravoslávnej cirkvi, ako odpoveď na sociálny a národnostný útlak zo strany gréckokatolíckej hrierarchie (spory o koblinu a rokovinu). Návratom do Pravoslávnej cirkvi reagovala v r. 1950 aj značná časť veriacich i radového duchovenstva. *(Encyklopédia Slovenska, VI zväzok, Bratislava 1982).*

Aj v Choňkovciach začal v r. 1951 fungovať obnovený Pravoslávny farský úrad. Stalo sa to dôsledkom toho, že štát v r. 1949 postavil gréckokatolícku cirkev mimo zákon a 28. apríla 1950 sa konal v Prešove snem gréckokatolíckych duchovných a veriacich, ktorý zrušil úniu z r. 1646. Štát akceptoval a potvrdil toto rozhodnutie. Na požiadanie veriacich z Choňkoviec a filiálnych obcí, sa začali v decembri 1951 vykonávať pravoslávne bohoslužby. V r. 1954 zobrali z farskej budovy dve miestnosti pre ambulanciu Okresného ústavu národného zdravia. V r. 1956 boli v Choňkovciach dvaja kantori - Ján Mikovič a Ján Jacko, kostolníkom bol Andrej Danko. V r. 1962 farnosť odoberala 30 ks časopisu Odkaz sv. Cyrila a Metoda. Od r. 1965 sa na tejto farnosti začalo slúžiť podľa nového, gregoriánskeho kalendára. Časť veriacich neprijala sviatkovanie po novom. Filiálna obec Koňuš ostala pri starom kalendári. V r. 1968 tu štátne úrady znova zrušili Pravoslávny farský úrad, ktorý bol nanovo obnovený až v r. 1999. Aj takýmto spôsobom sa bojovalo proti Pravoslávnej cirkvi na Slovensku.

Pokračovanie v ďalšom čísle Prameňa
Mitr. prot. ThDr. Štefan Horkaj

Nedáme cisárovi to, čo patrí Bohu

Vyše 150 kresťanských lídrov v USA, medzi nimi aj mnohí pravoslávni duchovní, sa podpísali pod deklaráciou, ktorá svedčí o svätosti života, tradičnom manželstve a náboženskej slobode.

Medzi signatármi tohoto dokumentu, známeho ako „Manhattenská deklarácia - výzva k kresťanskému svedomiu“, sú medzi inými – Jonáš, metropolita celej Ameriky a Kanady a biskup Vasilij z Antiochejskej Pravoslávnej Cirkvi.

Tento dokument je výzvou ku všetkým kresťanom, aby konali v zhode so svojím svedomím. Signatári dokumentu dali na vedomie vládam, „že bez ohľadu na podmienky, nezmenia svoje kresťanské presvedčenie“.

Dokument hovorí o tom, že zákony treba dodržiavať pod podmienkou, že nie sú nespravodlivé a nemorálne. Kresťanskí lídri z USA sa jasne vyslovili, že nesúhlasia a nebudú súhlasiť so zákonmi, ktoré presadzujú aborty, eutanáziu, výskum na ľudských embryách a homosexuálne zväzky.

„Vždy a ochotne sa riadime Christovou zásadou dávania cisárovi, čo je cisárovo, - hovorí Manhattenská deklarácia, - ale bez ohľadu na situáciu a podmienky, nedáme cisárovi to, čo patrí Bohu“.

Len nedávno, priam otriasla kresťanským svetom správa uznesenia európskej komisie pre ľudské práva, ktorá zaviazala talianske školy odstrániť kríže z učební.

V týchto dňoch sa Rumunská Pravoslávna Cirkev pridala ku Gréckej a Ruskej Pravoslávnej Cirkvi, ktoré už skôr odsúdili tento krok Európskej Únie. „Toto agresívne a netolerantné rozhodnutie, prinajlepšom umenšuje rolu kresťanstva na vytváraní európskej kultúry pod rúškom ochrany práv menšín“. Rumunská Cirkev takisto upozorňuje, že v preambule projektu Európskej konštitúcie nie je ani zmienky o kresťanských hodnotách.

„Takéto rozhodnutia iba ukazujú na tendencie vyháňania náboženstva z verejnej sféry tak, ako to bolo v čase komunistickej diktatúry vo východnej Európe, kedy ideologická menšina prenasledovala vieru, tradíciu a kultúru väčšiny. ... Kresťanské fundamenty Európy nehovoria iba o histórii, ale tiež o charakteristických hodnotách pre kresťanstvo – tolerancii i otvorenosti, ktoré formujú osobnosť človeka“.

„Odstránenie kresťanských symbolov, - podľa rumunského Patriarchátu, - a nahradenie ich nihilistickými a globalizačnými symbolmi môže Európu zapáliť novým ohňom nepokojov a vojen“.

Lekár lieči, Boh uzdravuje

Začiatkom novembra tohto roku sa na Ukrajine začali šíriť správy o epidémii novej chrípky, o počtoch nakazených, mŕtvych. Z toho dôvodu Blaženejší metropolita Vladimír (Sobodan) vydal pastiersky list určený všetkým eparchiam Ukrajinskej Pravoslávnej Cirkvi, v ktorom vyzval duchovenstvo a veriacich k spoločným modlitbám, za čo najrýchlejšie zastavenie nebezpečnej epidémie chrípky a skoré uzdravenie chorých. Napriek nebezpečenstvu nákazy metropolita Vladimír svoj program nezmenil a prišiel na arcipastiersku vizitu na Zakarpatie, ktoré susedí s tarnopoľskou, ivanofrankovskou a ľvovskou oblasťou, doterajšími centrami epidémie na Ukrajine.

Od nedele 1. novembra sa začali vo všetkých chrámoch Ukrajinskej Pravoslávnej Cirkvi Moskovského Patriarchátu slúžiť molebeny, ktoré v pravoslávnej liturgickej praxi nesú názov „Molebnoje penije vo vremja hubiteľnoho povetrija i smertonosnyja zarazy“, (tj. Moleben v čase morom nakazeného povetria a smrteľných epidémií).

Cirkev nikdy nepohŕdala v boji s chorobou lekárskou pomocou. Dokonca, ľudová múdrosť vyzýva: „Človeče, pomôž si, aj Boh ti pomôže“., preto je samozrejmé, že je potrebné využiť všetky prostriedky, ktoré sa nám núkajú ako pomoc. Z druhej strany tiež veríme, že všetko sa deje z vôle Božej a veriaci človek vie, dokonca aj vedci potvrdia fakt, ako pozitívne vplýva modlitba na kondíciu chorého človeka., akou nezvyčajnou pomocou v procese liečenia je svätená voda., ako pomáha v procese vyzdravenia zvuk zvona, či vôňa kadidla. Preto Cirkev, vďaka svojej stáročnej skúsenosti, zhromaždila toto všetko preto, aby sme či už predišli chorobe, alebo neraz vyliečili aj smrteľnú chorobu., pritom však stále majúc na pamäti a prízvukujúc to najpodstatnejšie, a tým je viera. Aj Sám Hospodin Isus Christos hovorí: „Podľa vašej viery, nech sa vám stane“ (Mt 9, 29).

Prepodobný Jov, svätý podvižník Karpatskej Rusi

Po skončení II. svet. vojny sa život otca Jova ešte viac presunul na duchovné bojisko. Vracia sa z Moskvy na Zakarpatie, kde ho v r. 1946 užhorodsko - mukačevský biskup Nestor (Sidoruk +1951) vysvätil na jerodiakona a neskôr na jeromonacha.

S blahoslovením archijereja začína s obnovou Nemcami vypáleného Horodilovského monastiera. Tejto práci posvätil všetky svoje sily. V čase Chruščovovho prenasledovania bol hneď novoobnovený monastier zatvorený. Otec Jov sa potom presťahoval ešte do ďalších dvoch monastierov, kde takisto neslúžil dlho. V krátkom čase boli barbarsky zlikvidované, pálili sa knihy a znesväcovali chrámy.

Nejaký čas slúžil veriacim rodnej dediny Iza. V r. 1962 prišiel, spolu so svojím kelejnikom Michailom, do dediny Malaja Uhoľka, kde kedysi stál starý monastier. Tu žili v malom domčeku pri chráme sv. Dimitrija Solúnskeho. Otec Jov sa v krátkom čase stal vyhľadávaným poradcom, a to vo všetkých veciach. Hoci bol špecialistom vinohradníkom, prichádzali za ním ľudia poradiť sa aj v staviteľských, stolárskych, krajčírskych, či obuvníckych veciach. Aby aspoň trochu zmiernil silnejúci nátlak na Cirkev, Christov vojak pripínal na svoju hruď množstvo vyznamenaní a medailí a šiel do Mukačeva na zasadanie výboru strany pripomenúť, že aj pravoslávni kňazi a veriaci bojovali za slobodu. Na Paschu v r. 1966 ho patriarcha Alexej povýšil do hodnosti archimandritu.

V tom čase jeho duchovnou pastvou neboli len rusíni z malej dediny na vrchu Karpatských hôr, ale svetlo viery starca žiarilo po širokej ruskej zemi. Tisíce kilometrov k nemu šli duchovné deti z celého Ruska – jednoduchí ľudia, ale aj lekári, spisovatelia, učitelia, inžinieri, umelci. Štvrť storočia trval modlitebný podvih otca Jova v Malej Uhoľke; každý deň slúžil plný bohoslužobný cyklus, za priaznivého počasia obchádzal svoju, po horách roztrúsenú farnosť, zaopatroval chorých a umierajúcich, potešoval v trápení.

Bol obľúbený v širokom okolí, preto ho často pozývali veriaci z mnohých dedín Zakarpatia posväcovať prestoly, ikonostasy, chrámy. Často navštevoval Čumalevský a Mukačevský monastier.

Päť rokov pred svojou smrťou (25. 2. 1980) napísal otec Jov svoju poslednú vôľu: „Ja, nižšie podpísaný archimandrita Jov, 20 rokov prežijúc v Malej Uhoľke pri chráme sv. Dimitrija; Môj život blíži sa konca... A nepoznám deň svojej smrti. Mnohí kňazi si želajú byť pochovaní v chráme, či v svojej rodnej dedine, ja zakazujem, aby moje hriešne telo bolo kdekoľvek vozené. Nech je odprevadené mníšskym činom a pochované vedľa kríža na cintoríne“.

Svoju dušu odovzdal Hospodinovi 28. júla 1985. V deň svojej smrti, v nedeľu, poslúžil sv. liturgiu, predniesol dlhú a dojemnú kázeň a poslúžil veriacim treby. Okolo 22.00 hod. mu prišlo zle a s modlitbou na perách ukončil svoj pozemskú púť. Pohrebné obrady, za účasti mnohých mníchov a veriacich, poslúžil 31. júla archimandrita Efrém (Molnár).

Hospodin Boh obdaroval otca Jova počas jeho života blahodarmi prozorlivosti a uzdravovania chorých modlitbou. Medzi národom ostala spomienka na jeho mnohé zázraky, ktoré sa dejú aj po jeho smrti, keď sa na jeho príhovor uzdravujú všetci zo svojich telesných i duševných neduhov, ktorí s verou prichádzajú k nemu. Mnohí z jeho hrobu brali hlinu, ktorú prikladali s verou k chorým častiam tela a uzdravovali sa.

Začiatkom marca r. 2008 bratia Bedevľanskeho a Hruševskeho monastiera dostali blahoslovenie odkryť hrob otca Jova. Prítomní svedkovia dosvedčili, že „keď sa odkryla mohyla blahej pamäti archimandritu Jova, okolie sa naplnilo vôňou myra a kadidla. Telo mnícha bolo celé, nedotknuté - akurát vyschlo. Aj odev, Evanjelium a ikona sa uchovali v neporušenom stave, iba drevená truhla bola poznačená časom v zemi. Neporušené mošči boli prenesené do chrámu sv. Dimitrija v Malej Uhoľke.

Posvätná Synoda Ukrajinskej Pravoslávnej Cirkvi Moskovského Patriarchátu pripočítala 8. mája 2008 na svojom zasadaní v Uspenskej Kyjevo - Pečerskej Lavre, vždy spomínaného archimandritu Jova, do radov svätých a ustanovila jeho pamiatku sláviť 15/28 júna.

O, prepodobne i bohonosne otče naš Jove, izrjadnyj uhodniče Christov i velikij Karpatskija zemli molitvenniče i čudotvorče! Ty nyni, v nebesnej svetlosti prebyvaja, netlenijem že svjatych moščej tvojich obiteľ Uhoľskuju, v nej že i proslavilsja jesi, vozrodivyj, umnoži ľubov tvoju k nam nemoščnym, v more žitejstem različne bedstvujuščim i iskušajemym duchom zloby i strasťmi svojimi, vojujuščimi na duch naš. Seho radi smirenno molim ťa, anhele zemnyj i nebesnyj čeloveče, svjatyj otče: budi vsem nam pomoščnik skoryj vo vsjakoj skorbi i obstojaniji. Najpače v čas končiny našeja javisja nam zastupnik blahoserdnyj, da ne predany budem na mytarstvach vozdušnych vlasti zlobnaho miroderžca, no da spodobimsja bezpretknovennaho voschoda v Carstvije Nebesnoje.

Ej, otče, molitvenniče strany našeja i vsech k tebe s umilenijem i ľuboviju vzyvajuščich: ne posrami upovanija našeho, no prizri na smirennyja molenija naša i predstateľstuj za nas pred prestolom Živonačaľnyja Trojcy, Jej že verno poslužil jesi v zemnom žitiji tvojem, da spodobimsja i my, kupno s toboju i so vsemi svjatymi, v selenijich rajskich slaviti Jedinorodnaho v Trojce Boha, Otca i Syna i Svjataho Ducha vo veki vekov. Amiň

pripravil Dušan N. Tomko

Pútnická cesta vladyku Juraja po Turecku a Grécku

Vo dňoch 9. – 19. novembra 2009 prijal vladyka Juraj, arcibiskup michalovsko-košický, pozvanie Vysokopreosvieteného vladyku Jakuba, metropolitu Mytilini, ktorý pred nedávnom navštívil michalovsko-košickú eparchiu, aby spoločne s ďalšími pútnikmi z Grécka a Turecka putovali po siedmych antických mestách Malej Ázie (dnešné Turecko), ktorým adresoval svätý apoštol Ján Bohoslov svoju knihu Zjavenia (Apokalypsu).

Ešte pred začiatkom samotnej púte navštívili obaja hierarchovia mesto Elefterupolis neďaleko Kavaly v severnom Grécku, kde spoločne s miestnym metropolitom, vladykom Chryzostomom, oslávili sviatok ochrancu mesta, sv. veľkomučeníka Minasa. V predvečer slávnosti (10.11.) vladyka Juraj predsedal večernej bohoslužbe s artoklasiou (litiou), pri ktorej v kázni hovoril o nutnosti vydávania svedectva o Christovi v dnešnej dobe.

Vo štvrtok 12.11. sa vladykovia Jakub a Juraj prepravili spolu so skupinou siedmych pútnikov trajektom z ostrova Lesbos do tureckého Ayvaliku, odkiaľ ich previezol minibus do antického mesta Sardis. Tam sa stretli s ďalšími 50 pútnikmi z Grécka a Konštantínopolu (Istanbulu), vedených vladykom Jakubom, metropolitom Princových ostrovov (Turecko), ktorý bol už desiaty rok iniciátorom a hlavným organizátorom tejto púte. Nasledovali modlitebné zastavenia pri zrúcaninách kresťanských pamiatok v mestách Filadelfia (tur. Alašehir) a Laodikeia (tur. Denizli). V deň sviatku sv. apoštola Filipa (14.11.) vladyka Juraj s požehnaním Jeho Svätosti Bartolomeja, patriarchu konštantínopolského, slúžil svätú liturgiu v hoteli v známom tureckom kúpeľnom mestečku Pamukkale, ktoré sa nachádza neďaleko od antického Hierapole, kde práve sv. apoštol Filip zomrel mučenníckou smrťou. Neďaleko dnešného Pamukkale sú tiež antické Chony, kde došlo na príhovor sv. archanjela Michala k zázraku, ktorý si každoročne pripomíname 6. septembra. Pútnici ďalej navštívili mestá Pergamon (tur. Bergama) a Efez (tur. Seldžuk), kde sa v r. 431 konal tretí všeobecný snem, a kde sa nachádza aj hrob sv. apoštola Jána Bohoslova.

V nedeľu (15.11.) vladyka Juraj slúžil svätú liturgiu v chráme sv. mučenice Fotinie pri gréckom konzuláte v meste Smyrna (tur. Izmir). Stal sa tak prvým negréckym pravoslávnym biskupom, ktorý v tomto, kedysi pre kresťanstvo, tak významnom meste, prinášal eucharistickú obetu po tzv. Maloázijskej katastrofe, pri ktorej bolo v r. 1923 brutálne vyvraždené všetko grécke a arménske kresťanské obyvateľstvo, ktoré tvorilo v meste väčšinu a úplne zničené všetky pravoslávne chrámy. Vďaka Bohu sa v osemdesiatych rokoch 20. stor. gréckemu konzulátu podarilo kúpiť bývalý protestantský kostolík, kde v poslednej dobe raz do mesiaca a na veľké sviatky slúži sv. liturgiu pre zamestnancov konzulátu, členov gréckeho štábu posádky NATO a pre malú skupinku gréckych Izmirčanov otec archimandrita Kyril z Mytilini, ktorý je známy aj duchovným a veriacim Košíc a Michaloviec.

Po návrate na grécky ostrov Lesbos vladyka Juraj putoval do monastiera sv. Rafaela, kde pred ostatkami sv. novomučeníkov a divotvorcov Rafaela, Mikuláša a Ireny, ktorých čiastočky v októbri tohto roku daroval vladyka Jakub počas svojej návštevy pravoslávnym veriacim na Slovensku, vyprosoval Božie požehnanie pre duchovnú rodinu michalovsko-košickej eparchie. Vladyka Juraj ďalej navštívil aj známe pútnické miesto Mandamados, kde je uložená divotvorná ikona sv. archanjela Michala a predsedal slávnostným večerným bohoslužbám v malebnom byzantskom chráme Panagia Truloti („Bohorodička s kopulou“) blízko mesta Mytilini. Spoločne s vladykom Jakubom rokoval aj o možnostiach ďalšej spolupráce medzi obidvoma eparchiami.

V stredu (18.11.) vladykovia Jakub a Juraj odcestovali do mesta Alexandrupolis v severnom Grécku, kde navštívili ženský monastier v dedinke Makri, ktorý je dobre známy predovšetkým mladým michalovsko-košickej eparchie ako miesto, kam chodia na letný tábor. Vladyka Juraj mal možnosť osobne poďakovať igumenke monastiera - mátuške Makríne, duchovníkovi monastiera - starcovi Polykarpovi a predovšetkým alexandrupolskému metropolitovi - vladykovi Antimovi za pohostinstvo a lásku, ktorú preukazujú mladým ľuďom z východného Slovenska. Vladyka Antimos vladyku Juraja uistil, že s návštevou mladých kresťanov z michalovsko-košickej eparchie počíta aj na budúci rok. Ďalší deň sa hierarchovia vydali do neďalekého mesta Didymoticho, kde sa spolu s mnohými ďalšími významnými predstaviteľmi cirkevného, politického a spoločenského života z Grécka i zahraničia, zúčastnili intronizácie nového metropolitu - vladyku Damaskina, známeho dobrodinca slovanských cirkví, ktorému odovzdal v mene Jeho Blaženosti vladyku Kryštofa vázu z brúseného skla.

Sviatok Uvedenia Presvätej Bohorodičky do Chrámu vladyka Juraj oslávil v aténskom chráme sv. apoštola Tomáša. V nedeľu (22.11.) vladyka Juraj navštívil mužský monastier sv. Otcov prvého všeobecného snemu, kde sa spoločne s vladykom Ábelom, arcibiskupom lublinským a chelmským, z Poľskej pravoslávnej cirkvi, zúčastnili obradov mníšskeho postrihu, ktorý vykonal metropolita nikejský, vladyka Alexios, biskup eparchie zahŕňajúcej časť Atén. S jeho požehnaním vladyka Juraj predsedal dňa (25.11.) slávnostným večerným bohoslužbám pri príležitosti prebývania sv. ostatkov sv. Jána Krstiteľa a sv. veľkomučenice Paraskevy v chráme Svätých Archanjelov v aténskej mestskej časti Korydallos, kde sa v kázni zamýšľal nad významom pôstu v živote kresťana.

Počas svojej návštevy Atén vladyka Juraj, okrem mnohých rokovaní o možnostiach spolupráce, poskytol gréckym cirkevným médiám interview o živote našej miestnej Cirkvi. Putoval aj do monastiera ctihodného Patápia v kúpeľnom mestečku Lutraki, neďaleko mesta Korint, kde sa nachádzajú netlejúce sväté ostatky tohto otca egyptskej púšte štvrtého storočia. Michalovsko-košický arcibiskup tiež navštívil ženský monastier čestného Kríža blízko Korintu, v ktorom žijú aj dve mníšky a jedna poslušníčka (novicka) zo Slovenska. Počas veľmi srdečného stretnutia vladyka „naše“ sestry uistil o duchovnej podpore, ktorou ich zahŕňajú veriaci na Slovensku a poprosil ich o modlitby za obnovu zdravej pravoslávnej mníšskej tradície v našej vlasti.

Na záver svojej pútnickej cesty vladyka Juraj slúžil v nedeľu (29.11.), spolu s ďalšími 8 biskupmi, v čele so solúnskym metropolitom vladykom Antimom, svätú liturgiu v bazilike sv. veľkomučeníka Dimitria v cyrilometodskom Solúne.

- ÚER MKPE

Na ceste k Bohu ...

Prirodzené poznanie Boha

V IV. stor. žil v meste Iliopol, vo Fenícii, istý Dioskorus, človek bohatý a ušľachtilý. Neveril v jedného Boha, ale bol pohan, ktorý vyznával mnohobožstvo. Dioscorus mal dcéru Barbaru, ktorá bola výnimočne krásna. Chcel ukryť krásu dcéry od zvedavých očí a tak ju zatvoril vo vysokej veži. Dievčina - čistá dušou, tam žila osamote a len cez okno obdivovala krásu sveta, ktorá ju nútila zamýšľať sa. – Kto to všetko stvoril? - ... tie, krásne západy slnka, slnečné lúče, na nočnej oblohe trblietajúce sa hviezdy...

Snažili sa jej ukázať na množstvo nezmyselných modiel, ktoré vytvorili umelci. Ale jej duša už priam žiarila prekvapivým objavom: - Musí byť len jeden Boh –Ten, Ktorého nestvorila ľudská ruka, Ktorý existuje Sám od Seba, a Svojou rukou všetko stvoril. Ten, Ktorý rozprestrel nebesá a položil základy zemi, všetko ožiaril lúčmi slnka a noc osvietil jasotom hviezd a mesiaca, zem skrášlil rozličnými stromami a kvetmi, a napojil riekami a prameňmi. Iba jeden musí byť Boh, Ktorý toto všetko spravuje, oživuje a riadi.

Vskutku, príroda je knihou, skrze ktorú, keď sa ju naučíme čítať, spoznáme jej Tajomného a Premúdreho Autora. Len sa pozrime na svet okolo seba. – Hocijaké malé semienko sa skladá z rôznych chemických prvkov - uhlíka, fosforu, železa, škrobu, cukru atď. Tieto látky veda pozná, ale ani jeden vedec, hoci má k dispozícii všetky tieto prvky, nedokáže utvoriť semeno. Prečo? ... V semene je uložený zákon života. - V malom jadierku jablka je celý plán stromu: spleť jeho koreňov, hrúbka kmeňa a konárov, veľkosť listov, vôňa kvetov a chuť ovocia. Toto semienko ešte nemusí ani len klíčiť, a už v sebe nesie informáciu o šťavnatom plode. Keď takéto množstvo zložitých informácií nesie v sebe toto malé semeno, vzniká otázka, kto tieto informácie do neho vložil., ... a vôbec, kto naučil rastliny pohlcovať oxid uhličitý a uvoľňovať kyslík? Kto vytvoril rastliny, ktoré vracajú ľuďom zdravie? Kto naučil včely stavať plasty s ich geometrickou presnosťou, naučil ich zberať nektár a premieňať ho v med? Kto učil mravcov deliť si prácu, odhadnúť počasie tak, že pred dažďom zakrývajú vchod do svojho príbytku? Kto dal netopierovi tak zložitý systém echolokácie, s ktorým sa ultrazvukovými vibráciami dokáže orientovať v tme? Kto naučil vtákov sťahovať sa rok, čo rok, prechádzajúcich migračnými mapami, a stále sa vracajúcimi do svojho hniezda? A kto vôbec tak premyslene vytvoril státisíce druhov rôznych tiel, zložených z kostier, svalov, orgánov? Či všetka táto krása a harmónia nesvedčí o Premúdrom, Dobrom a Všemohúcom Stvoriteľovi?

Okrem sveta, ktorý nás obklopuje, aj samotná povaha človeka, nás vedie k poznaniu Stvoriteľa. Veď samotná ľudská bytosť predstavuje celý kozmos, aj keď sústredený v malom, telom ohraničenom priestore.

Sme pripojení k úžasnému daru života, máme schopnosť premýšľať, poznávať, tešiť sa, komunikovať, byť slobodní a šťastní. Samotné slovo „človek“ (z gréčtiny „anthropos“) znamená „hľadiaci hore“. Takéto nazvanie každého z nás nie je náhodné. V samotnej podstate človeka je hlboká potreba obracať svoj pohľad k Nebu a snažiť sa priblížiť k Najvyššiemu. Preto sa robí človeku tak ľahko na srdci, keď sa v modlitbe obracia k Bohu.

Ak svoju pozornosť obrátime na vlastný život, na každom kroku uzrieme pôsobenie Božej prozreteľnosti, Jeho starostlivosť o nás – obzvlášť v momentoch nášho života, kde už naše vlastné sily nestačia. A koľkokrát sa stáva, že plánovanie vlastného života, túžba naplniť naše sny a plány, napriek všetkému nášmu úsiliu, neprináša žiadne ovocie, skôr naopak. Ale, len čo opustíme od našej vôle, zrazu sa všetko obráti a vyrieši. Preto veriaci človek môže povedať, že Boh najlepšie vie, čo je pre nás potrebné, že nás chráni a vedie k skutočnému a pravému šťastiu.

pripravil otec Nikodim

Blahoželáme našim jubilantom

Dve životné jubileá duchovného otca Ladislava Fedora

V r. 2009 sa mitr. prot. Mgr. Ladislav Fedor dožil dvoch životných jubileí. Dňa 25. októbra 2009 oslávil o. Ladislav so svojou manželkou Zlaticou, rod. Ščerbakovou, 40. výročie manželstva. V ten deň, v tej istej sále v Dúbravke, kde po prijatí sviatosti manželstva pred 40-timi rokmi oslávili túto radostnú udalosť, oslávili aj svoje 40. výročie manželstva.

Jubilant sa narodil 28. marca 1947 v Markovciach. Po skončení strednej školy nastúpil na PBF v Prešove, ktorú ukončil v r. 1969 s vyznamenaním. V tom istom roku prijal v katedálnom chráme Svätého Ducha v Michalovciach sviatosť manželstva so Zlaticou Ščerbakovou, rodáčkou z Dúbravky. Vychovali tri deti - Tatianu, Rastislava a Zlaticu.

12. decembra 1969 v katedrálnom chráme Svätého Ducha v Michalovciach bol vladykom Cyrilom, biskupom michalovským, rukopožený na kňaza – práve v tých ťažkých časoch pre Pravoslávnu cirkev na Slovensku. 1. apríla 1970 bol ustanovený za správcu farnosti v Podhorodi s filiálnymi obcami Beňatina, Inovce a Ruská Bystrá. Tu slúžil v troch chrámoch – Podhoroď, podľa nového kalendára, Inovce a Beňatina podľa starého. V r. 1990 bol vladykom Jánom menovaný za správcu PCO v Podhorodi. V r. 1993 / 94 pôsobil na CSOU sv. Cyrila a Metoda ako učiteľ Občianskej výchovy. Dňa 1. apríla 1994 bol na základe uznesenia ER MPE v Michalovciach menovaný vladykom Jánom, biskupom michalovským, za riaditeľa ÚER v Michalovciach. 1. decembra 2006 sa na vlastnú žiadosť vzdal funkcie riaditeľa ÚER v Michalovciach.

Po r. 1991, v ťažkých rokoch pre Pravoslávnu Cirkev, obstál dobre spolu so svojimi veriacimi v skúške viery. Ostali bez chrámu, museli slúžiť po rôznych náhradných priestoroch, ale s Božou pomocou postavili tri nové chrámy v Podhorodi - chrám apoštolom rovného sv. Rastislava, kniežaťa veľkomoravského, na filiálnej obci Beňatina - chrám Zosnutia Presvätej Bohorodičky a na filiálnej obci Inovce - chrám sv. proroka Eliáša. Je jedným z duchovných, ktorý postavil v tom čase tri nové chrámy a to je svedectvo dobrej spolupráce duchovného s veriacimi, ktorý sa nebál námahy a organizátorskej práce. Za jeho pôsobnosti bol zakúpený v Inovciach aj rodinný dom pre duchovného. Na farnosti sa osvedčil ako dobrý, horlivý a smelý apoštol a hlásateľ slova Božieho. Pohotový a bystrý v osobných rozhovoroch a diskusiách. Vždy sa vedel postaviť za Pravoslávnu Cirkev. Za jeho prácu bol vyznamenaný všetkými kňazskými vyznamenaniami až po mitru, 2 kríže s ozdobami a rádom sv. Cyrila a Metoda 3 stupňa.

V súčasnosti pôsobí na farnosti Podhoroď, okr. Sobrance, kde so svojimi veriacimi, a hlavne za pomoci štedrého pravoslávneho dobrodinca zo Ženevy, z Ekumenického strediska, JUDr. Alberta Lahama, postavil nový chrám sv. Rastislava., s pekným ikonostasom, ktorý podarovala jeho matka a dvoma zvonmi, ktoré zakúpili veriaci. Mnohí si mysleli, že tu farnosť a pravoslávie zahynie, lebo Podhoroď nedostal žiadnu pomoc od štátu na výstavbu pravoslávneho chrámu, ale Boh našiel spôsob, ako tu pravoslávnym veriacim pomôcť a poslal im pomoc v osobe štedrého dobrodincu. V tomto chráme majú možnosť Podhoroďčania vzdávať slávu Bohu. V čase totality sa mu podarilo postaviť 3 mramorové kríže - pred obcou Beňatina, v Inovciach, pri drevenom chráme a na cintoríne v Beňatine.

Dňa 12. decembra 2009 oslávil o. Ladislav 40. výročie kňazskej služby v kruhu svojich blízkych a veriacich na farnosti. Svoje jubileá oslávil v skromnosti svätými bohoslužbami, kde ďakoval Bohu za všetko, čo mu dal, čo mu nadelil prežiť. Prosil Boha, aby ho aj naďalej žehnal, podporoval a pomáhal mu v jeho kňazskej práci, aby mu dal ešte veľa duchovných síl, zdravia, šťastia a pokoja, čo mu aj my všetci želáme.

Nemalú zásluhu na tom všetkom má aj jeho manželka Zlatica, ktorej pri týchto pekných životných jubileách treba vysloviť veľkú vďaku.

Daj Bože nášmu jubilantovi, otcovi Ladislavovi, jeho manželke Zlatici a jeho rodine, ešte veľa zdravia, životného elánu a Božieho požehnania, aby mohol ešte dlho slúžiť Bohu a veriacim.

Na mnohaja i blahaja lita!

Prot. ThDr. Štefan Horkaj

30 rokov kňazskej služby

Dňa 23. októbra 2009 si pripomenul **30. výročie kňazstva mitr. prot. Prof. ThDr. Imrich Belejkanič, PhD., správca košického katedrálneho chrámu a tajomník ÚER MKPE v Michalovciach.**

Otec Imrich sa narodil 23. 7. 1953 v Kašove, v trebišovskom okrese.

Po ukončení stredoškolského vzdelania nastúpil na teologické štúdia na Pravoslávnej Bohosloveckej Fakulte v Prešove a neskôr v štúdiu pokračoval na Leningradskej Duchovnej Akadémii. Na diakona bol vysvätený vladykom Cyrilom 16. 10. 1979 a následne 23. 10. 1979 na kňaza. V r. 1980 – 83 pôsobil na Zastupiteľstve Ruskej Pravoslávnej Cirkvi v Karlových Varoch., v r. 1983 – 86 ako duchovný v Levoči. Neskôr zastával rôzne funkcie vo vedení Cirkvi., arcidekan, riaditeľ Úradu Eparchiálnej Rady v Prešove. Od r. 1988 pôsobil na akademickej pôde Pravoslávnej Bohosloveckej Fakulty v Prešove ako docent, neskôr doktor teológie. Od r. 1997 bol prorektorom Prešovskej Univerzity. V r. 2002 bol prezidentom SR, Rudolfom Schusterom, menovaný za vysokoškolského profesora.

V r. 1999 začal pôsobiť ako duchovný v PCO Košice a od r. 2005 bol ustanovený za správcu tejto cirkevnej obce. Vo februári 2009, pri povýšení košického chrámu na konkatedrálu michalovsko-košickej eparchie, bol Vysokopreosvieteným vladykom Jurajom ustanovený za správcu košického katedrálneho chrámu.

Otec Imrich, prijmite pri tejto príležitosti úprimné prianie všetkého dobrého, zdravia, síl a hojne blahodate Božej do ďalších dní v práci vo vinici Hospodinovej. Na mnohaja i blahaja lita!

Obom našim jubilantom, duchovným otcom - Ladislavovi a Imrichovi, zdravia, síl a Božej milosti do ďalších dní vo vinici Hospodinovej, v mene našej eparchie, duchovných, praje vladyka Juraj, arcibiskup michalovsko-košický.

Na večnosť odišiel srbský patriarcha Pavel

Dňa 15. novembra 2009, vo vojenskej nemocnici v Belehrade, odovzdal svoju dušu Stvoriteľovi vo veku 96 rokov, prvohierarcha Srbskej Pravoslávnej Cirkvi, Jeho Svätosť Pavel, patriarcha srbský, arcibiskup pečský, metropolita belehradsko-karlovacký.

Patriarcha Pavel (Gojko Stojevič) sa narodil v r. 1914, v dedine Kucani. Po skončení gymnázia v r. 1930, nastúpil na teologické štúdia v Duchovnom Seminári v Sarajeve, neskôr, v r. 1940, pokračoval so štúdiom teológie na Belehradskej Univerzite. V čase II. svet. vojny vstúpil do Sväto-Trojického Ovčarského monastiera. V r. 1948 bol vysvätený na jerodiakona a v r. 1954 na jeromonacha. V r. 1955 bol povýšený do hodnosti archimandritu. V r. 1955 – 57 pokračoval v teologických štúdiách v Aténach., špecializoval sa na liturgiku a Nový Zákon. V r. 1957 bol vysvätený na biskupa rašsko-prizrenského (Kosovo). Jeho celoživotná arcipastierska služba bola spojená s nesením kríža spolu so svojou pastvou v strede albánskeho separatizmu. Svojou jednoduchosťou, skromnosťou a príkladom svätého života spojil srdcia srbského národa.

1. decembra 1990 vybral Snem Srbskej Pravoslávnej Cirkvi vladyku Pavla za srbského patriarchu a tak sa stal 44-tým hierarchom na katedre sv. Sávu.

Pohrebné obrady pod vedením Jeho Všesvätosti Bartolomeja, ekumenického patriarchu konštantínopolského sa konali 19. novembra 2009 v Belehrade. Telesné pozostatky zosnulého patriarchu Pavla boli uložené v monastieri Rakovica. Večnaja jemu pamjať!

V súvislosti so zosnutím patriarchu, Posvätná synoda Srbskej pravoslávnej cirkvi, zvolila na svojom mimoriadnom zasadnutí 15. novembra 2009 za ochrancu (mestobľustiteľa) patriaršieho prestola, metropolitu čiernohorského a primorského Amfilochija.

Bdenie pri ostatkoch sv. Nektária v Michalovciach

V piatok, 6. novembra 2009, sa z iniciatívy Vysokopreosvieteného vladyku Juraja konalo v katedrálnom chráme svätých Cyrila a Metoda v Michalovciach vsenočné bdenie pri svätých ostatkoch, i u nás dobre známeho gréckeho svätca 20. stor., sv. divotvorcu Nektária Eginského, metropolitu pentapolského. Poďakovať Bohu za život svätca a vyprosiť si jeho požehnanie prišli viacerí duchovní otcovia z michalovsko-košickej eparchie a veriaci všetkých vekových kategórií z celého východného Slovenska.

Po večerni s lítiou, ktorá sa začala o 20.00 hod., predniesol krátku kázeň bohoslovec Matúš Spišák, čtec košickej katedrály, v ktorej ozrejmil najmä život tohto veľkého svätca súčasnosti. Nasledoval tiež akafist svätému, utreňa a časy. Atmosféra bola vskutku duchovná. Slúženia, hoc boli slávnostné, predsa sa niesli vo veľkom pokoji. Iba sviečky žiarili v tme noci...

Po polnoci sme konečne mali možnosť pristúpiť k Eucharistii na archijerejskej svätej liturgii a tak sa spojiť s Christom. Po evanjeliu sa k veriacim prihovoril o. Dušan Tomko, administrátor farnosti Zemplínska Široká, ktorý sa s prítomnými podelil o svedectvo osobnej skúsenosti s uzdravením z ťažkej choroby na príhovor sv. Nektária. Počas veľkého vchodu sa vladyka Juraj modlil spolu s veriacimi za všetkých trpiacich rakovinou, ktorých nebeským ochrancom a liečiteľom je práve sv. Nektárij.

Po svätej liturgii nasledovalo malé agapé (pohostenie), ktoré pripravili veriaci michalovskej katedrály.

s použitím materiálov z webu BPM www.bpm.orthodox.sk pripravil prot. Miroslav Janočko, správca PCO Michalovce

Zo života CSOU sv. Cyrila a Metoda v Michalovciach

Kvalitní v škole, úspešní v živote

V tomto školskom roku dostali študenti štvrtého ročníka CSOŠ sv. Cyrila a Metoda unikátnu príležitosť vyskúšať si podnikanie na vlastnej koži. Súčasťou ich študijného programu sa stáva predmet aplikovaná ekonómia, ktorý slovenským stredným školám poskytuje bezplatne nezisková vzdelávacia organizácia Junior Achievement Slovensko, n.o. (JASR).

Čo študentov v tomto celoročnom predmete čaká? Predovšetkým práca v skutočnej firme simulujúcej akciovú spoločnosť - študentskej spoločnosti. Najvyšším orgánom je valné zhromaždenie. Trieda si zvolila vlastné študentské vedenie a to rozhodlo o podnikateľskej činnosti – výroba a predaj múčnych jedál. Všetky rozhodnutia sú podložené znalosťou ekonomickej teórie, ktorá sa vyučuje prostredníctvom on-line učebnice počas celého školského roka. Študenti tak veľmi rýchlo zistia, ako dôležitá je teoretická príprava – škola, pre praktický život. Po úspešnom zvládnutí získavajú certifikát.

Okrem praktickej činnosti študentskej spoločnosti je pre študentov v rámci programu pripravených niekoľko sprievodných súťaží a príležitostí. Výsledky svojej práce budú študenti prezentovať na veľtrhoch študentských spoločností. Najlepší jednotlivci sa môžu zapojiť i do súťaže Mladý líder, pre tímy sú pripravené celoslovenské súťaže - Banky v akcii, súťaž o najlepšiu webstránku študentskej spoločnosti.

Do spolupráce so študentmi a učiteľom sa zapojili aj dvaja dobrovoľní konzultanti - Bc. Čižmariková Miroslava z praxe, ktorá je manažérom banky DEXIA. Prinesie do triedy pohľad z praxe, bude „mostom“ medzi ekonomickou teóriou a praktickým podnikateľským svetom a stane sa tak pre mladých ľudí vzorom úspešného manažéra a Ing. Kapitanová Anna – zástupkyňa školy, ktorá bude žiakom „vždy po ruke“, ak budú potrebovať pomoc.

Naša škola je otvorená novým progresívnym metódam výučby, preto pani učiteľka, Ing. Javorská Jozefína, absolvovala intenzívne školenie organizované JASR, ktoré je nevyhnutné pre vyučovanie aplikovanej ekonómie. Veríme, že nám tento program pomôže motivovať našich študentov tak, aby sami hľadali to najlepšie uplatnenie vo svojom budúcom živote a boli pripravení na prechod zo školy do praktického života.

Ing. Javorská Jozefína

PRAMEŇ - mesačník Michalovsko - košickej pravoslávnej eparchie. Vydáva Eparchiálna rada Michalovsko - košickej pravoslávnej eparchie. Šéfredaktor: Bc.Dušan Tomko. Členovia redakčnej rady: Mgr. Vasil Bardzák, PhD., Mgr. Pavol Novák, prof. ThDr. Imrich Belejkanič, Csc., Mgr. Lukáš Nováček, Mgr. Marián Čičvák, Mgr. Juraj Šatala. Ekonóm: Viera Bubenková. Uzávierka príspevkov a fotografií je k 6. dňu v mesiaci. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov. Za názory a postoje autorov príspevkov redakcia nezodpovedá. Adresa redakcie: PRAMEŇ, Úrad eparchiálnej rady, Duklianska 16, 071 01 Michalovce, tel. č.056/64 24 156, fax 056/64 31 500, e-mail: redakciapramen@post.sk. Distribúcia: mesačník rozširuje vydavateľ a každý pravoslávny farský úrad Michalovsko-košickej pravoslávnej eparchie. Vychádza v náklade 600 kusov. Tlač: Tlačiareň svidnícka, s.r.o., čat. Nebiljaka 121/18, 08901 Svidník. Registrované Okresným úradom, oddelením regionálneho rozvoja, registračné číslo 1305/08. ISSN 1336 - 2747. Informácie pre prispievateľov na cirkevnú tlač: Eparchiálna rada - tlačový účet, VÚB - Michalovce, č. ú. 1680340651/0200.